อียิปต์กระชับสัมพันธ์รัสเซีย มุ่งความมั่นคงพลังงาน–อาหาร และต่อยอดฐานอุตสาหกรรมเชื่อมแอฟริกา

ประธานาธิบดีอับเดล ฟัตตาห์ อัลซีซี ของอียิปต์ เดินทางเยือนกรุงมอสโก เพื่อเข้าร่วมการประชุมสุดยอดรัสเซีย–แอฟริกา ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 28–29 ตุลาคม 2569 ตามคำเชิญของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน โดยใช้โอกาสดังกล่าวหารือความร่วมมือทวิภาคีควบคู่กับการผลักดันวาระการพัฒนาของแอฟริกา การเดินทางครั้งนี้เป็นการเข้าร่วมประชุมสุดยอดรัสเซีย–แอฟริกาครั้งที่สามของผู้นำอียิปต์ ต่อจากการประชุมที่เมืองโซชีในปี 2562 ซึ่งอียิปต์เป็นประธานร่วม และที่นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กในปี 2566 สะท้อนความต่อเนื่องของการรักษาความสัมพันธ์กับรัสเซียและบทบาทของอียิปต์ในการเชื่อมโยงความร่วมมือกับทวีปแอฟริกา

สาระสำคัญของการเยือน คือ การติดตามโครงการยุทธศาสตร์เดิมและกำหนดทิศทางความร่วมมือระยะต่อไป ในการพบหารือระหว่างประธานาธิบดีซีซีกับประธานาธิบดีปูติน ณ พระราชวังเครมลิน เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2569 ทั้งสองฝ่ายได้หารือความคืบหน้าของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เอลดาบา และการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมรัสเซียภายในเขตเศรษฐกิจคลองสุเอซ รวมถึงแนวทางส่งเสริมการค้าสาธารณสุข การท่องเที่ยว การศึกษา และการวิจัย

ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในระดับการประชุมสุดยอด คือ การรับรองเอกสารร่วมสามฉบับ ได้แก่ ปฏิญญาสรุปผลการประชุม ปฏิญญาความร่วมมือด้านการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อกิจการพลเรือน และแผนปฏิบัติการกรอบความร่วมมือรัสเซีย–แอฟริกา ปี 2570–2572 เอกสารเหล่านี้เป็นกรอบสำหรับขับเคลื่อนความร่วมมือในช่วงสามปีข้างหน้า อย่างไรก็ดี เป็นผลลัพธ์ร่วมระหว่างรัสเซียกับประเทศแอฟริกาที่เข้าร่วมประชุม มิใช่ข้อตกลงเฉพาะอียิปต์–รัสเซีย และการรับรองกรอบความร่วมมือยังต้องติดตามต่อว่าจะแปลงเป็นโครงการ งบประมาณ และกิจกรรมทางธุรกิจได้มากน้อยเพียงใด

ด้านพลังงาน โรงไฟฟ้านิวเคลียร์เอลดาบาเป็นโครงการหลักที่สะท้อนผลประโยชน์ร่วมระยะยาว อียิปต์ต้องการกระจายแหล่งผลิตไฟฟ้า รองรับความต้องการใช้พลังงาน และพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีนิวเคลียร์ ขณะที่รัสเซียมีบทบาททั้งด้านการก่อสร้าง เทคโนโลยี เชื้อเพลิง และบริการที่เกี่ยวข้อง โครงการประกอบด้วยเครื่องปฏิกรณ์แบบ VVER-1200 จำนวนสี่หน่วย โดยก่อนหน้านี้ ทั้งสองฝ่ายได้เตรียมความพร้อมรับเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ในปี 2570 และหารือการเชื่อมต่อไฟฟ้าเข้าระบบของอียิปต์แล้ว

ด้านอุตสาหกรรม อียิปต์มุ่งใช้เขตอุตสาหกรรมรัสเซียในเขตเศรษฐกิจคลองสุเอซเพื่อดึงดูดการลงทุน ถ่ายทอดเทคโนโลยี สร้างงาน และเพิ่มการผลิตภายในประเทศ ส่วนรัสเซียสนใจใช้ข้อได้เปรียบด้านทำเล โครงสร้างพื้นฐาน และเครือข่ายความตกลงการค้าของอียิปต์ เพื่อขยายการผลิตและเข้าถึงตลาดแอฟริกาและอาหรับ ความร่วมมือที่มีการหารือในช่วงก่อนการเยือนครอบคลุมอุตสาหกรรมวิศวกรรม ยา ปิโตรเคมี ปุ๋ย อุปกรณ์พลังงาน และการผลิตหรือประกอบยานยนต์เพื่ออุตสาหกรรม โดยมีการจัดสรรพื้นที่ระยะแรกประมาณ 300,000 ตารางเมตร และประกาศคัดเลือกผู้พัฒนาอุตสาหกรรมฝ่ายรัสเซียแล้ว

ด้านอาหาร ความสัมพันธ์กับรัสเซียมีความสำคัญต่อความต่อเนื่องของการจัดหาธัญพืชของอียิปต์ โดยเฉพาะข้าวสาลี ก่อนการเยือนครั้งนี้ กระทรวงอุปทานและการค้าภายในของอียิปต์ได้หารือกับฝ่ายรัสเซียเกี่ยวกับกลไกสัญญาจัดหาข้าวสาลีระยะยาว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดเก็บและขนส่ง ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์โลจิสติกส์การค้าธัญพืชในท่าเรืออียิปต์ ผลประโยชน์ของอียิปต์จึงอยู่ที่ความมั่นคงของสินค้าอาหารพื้นฐาน ส่วนรัสเซียได้โอกาสรักษาตลาดส่งออกและต่อยอดเครือข่ายกระจายสินค้า

ในเวทีรัสเซีย–แอฟริกา ประธานาธิบดีซีซีเสนอแนวทางพัฒนาห้าด้าน ได้แก่ การสร้างเส้นทางคมนาคมและพื้นที่โลจิสติกส์เชิงยุทธศาสตร์ การเพิ่มการค้าภายในแอฟริกา ความร่วมมือด้านพลังงานและการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้า ความมั่นคงด้านน้ำและอาหารควบคู่กับการพัฒนาเกษตรกรรม และความร่วมมือด้านโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และปัญญาประดิษฐ์ แนวทางดังกล่าวสะท้อนความต้องการของอียิปต์ที่จะขยับจากบทบาทตลาดปลายทางและผู้นำเข้าสินค้า ไปสู่การเป็นฐานผลิตและศูนย์กลางเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค ขณะเดียวกัน ผู้นำอียิปต์ย้ำว่าความสำเร็จของความร่วมมือควรวัดจากผลลัพธ์และโครงการที่ดำเนินการได้จริง

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ

- ในเชิงยุทธศาสตร์ สคต. ณ กรุงไคโร ประเมินว่า การเยือนครั้งนี้ช่วยให้อียิปต์รักษาความต่อเนื่องของโครงการขนาดใหญ่และเพิ่มทางเลือกด้านหุ้นส่วนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะโครงการที่ต้องพึ่งพาเงินลงทุน เทคโนโลยี และความร่วมมือระยะยาวจากต่างประเทศ ขณะเดียวกัน การเชื่อมโครงการพลังงาน อุตสาหกรรม และโลจิสติกส์เข้ากับวาระแอฟริกา ช่วยสนับสนุนภาพลักษณ์ของอียิปต์ในฐานะประตูสู่ตลาดภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับความคืบหน้าของการก่อสร้าง การเปิดดำเนินงานของโรงงาน และการเชื่อมโยงผู้ประกอบการท้องถิ่นเข้ากับโครงการ มากกว่าจำนวนเอกสารหรือถ้อยแถลงที่ประกาศในการประชุมเพียงอย่างเดียว
- สำหรับไทย ทิศทางดังกล่าวเป็นสัญญาณให้ผู้ประกอบการพิจารณาอียิปต์ทั้งในฐานะตลาดสินค้าและฐานความร่วมมือทางธุรกิจ หากโครงการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์เดินหน้า อาจเกิดความต้องการเครื่องจักรแปรรูปอาหาร บรรจุภัณฑ์ อุปกรณ์คลังสินค้า ระบบห้องเย็น ชิ้นส่วนอุตสาหกรรม และบริการบำรุงรักษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้ประกอบการไทยสามารถศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกับคู่ค้าอียิปต์
- ในสาขาอาหาร ไทยควรมุ่งสินค้าที่มีจุดแข็งด้านคุณภาพ ความหลากหลาย และความสะดวกในการบริโภค เช่น อาหารแปรรูป อาหารทะเลกระป๋อง เครื่องปรุง อาหารแช่แข็ง และเครื่องดื่มจากผลไม้ รวมถึงการเชื่อมโยงกับผู้นำเข้าที่จำหน่ายให้โรงแรม ร้านอาหาร และค้าปลีก การพัฒนาความมั่นคงทางอาหารของอียิปต์ยังเป็นประเด็นให้ไทยศึกษาความร่วมมือด้านเทคโนโลยีแปรรูป การเก็บรักษา และการลดการสูญเสียอาหารเพิ่มเติม โดยต้องแยกความต้องการสินค้าพื้นฐานอย่างข้าวสาลีออกจากตลาดอาหารมูลค่าเพิ่มที่ไทยมีศักยภาพ และปรับสินค้า ราคา และขนาดบรรจุให้เหมาะกับลูกค้าแต่ละกลุ่ม
- สคต. ณ กรุงไคโร เห็นว่า แนวทางที่เหมาะสมสำหรับไทยคือการติดตามการเปลี่ยนผ่านจากนโยบายสู่การดำเนินงานจริงอย่างใกล้ชิด พร้อมสร้างพันธมิตรกับภาคเอกชนอียิปต์ที่มีเครือข่ายตลาดและบริการหลังการขาย หากสนใจใช้ประเทศอียิปต์เป็นฐานผลิตหรือส่งออกต่อ ควรศึกษาต้นทุนรวม เงื่อนไขการลงทุน และกฎถิ่นกำเนิดสินค้าของตลาดเป้าหมายเป็นรายกรณี การเตรียมข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยเลือกโอกาสที่สอดคล้องกับความสามารถของตน และตอบรับทิศทางที่อียิปต์ให้ความสำคัญกับการผลิตในประเทศและการเชื่อมโยงตลาดแอฟริกาได้อย่างเป็นรูปธรรม

แหล่งข้อมูล

1. รูปภาพ https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/1234/580979/Egypt/Foreign-Affairs/ElSisi-to-meet-Putin-in-Moscow-as-Russia-courts-Af.aspx
2. สำนักประธานาธิบดีอียิปต์, “President El-Sisi Heads to Moscow for Russia-Africa Summit,” 28 ตุลาคม 2569 — กำหนดการและความเป็นมาของการเข้าร่วมประชุม presidency.eg
3. สำนักประธานาธิบดีอียิปต์, ข่าวการพบหารือประธานาธิบดีซีซีกับประธานาธิบดีปูติน ณ พระราชวังเครมลิน, 28 ตุลาคม 2569 — ประเด็นความร่วมมือทวิภาคีและโครงการยุทธศาสตร์ presidency.eg
4. สำนักประธานาธิบดีอียิปต์, “President El-Sisi Participates in Russia-Africa Plenary Session,” 29 ตุลาคม 2569 — เอกสารที่ได้รับการรับรองในการประชุม presidency.eg
5. สำนักประธานาธิบดีอียิปต์, “President El-Sisi’s Speech at Plenary Session of 3rd Russia-Africa Summit,” 29 ตุลาคม 2569 — วิสัยทัศน์และข้อเสนอของอียิปต์ presidency.eg
6. State Information Service (SIS), “Egypt, Russia’s Rosatom discuss preparations to receive nuclear fuel in 2027,” 26 กันยายน 2569 และ Rosatom Newsletter, “News from El Dabaa,” 31 สิงหาคม 2569 — สถานะและขอบเขตโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ sis.gov.eg
7. SIS, ข่าวความร่วมมือเขตอุตสาหกรรมรัสเซีย วันที่ 14 พฤษภาคม, 15 กรกฎาคม และ 19 ตุลาคม 2569 — สาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย การคัดเลือกผู้พัฒนา และสถานะการเตรียมดำเนินงาน sis.gov.eg
8. SIS โดยอ้างกระทรวงอุปทานและการค้าภายในอียิปต์, “Egypt and Ruusia discuss means of boosting strategic cooperation,” 22 พฤษภาคม 2569 — ความร่วมมือด้านข้าวสาลีและโลจิสติกส์ธัญพืช sis.gov.eg